

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยมีหลักสำคัญคือการพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพ เพราะการพัฒนาประชาชน เป็นรากฐานของการพัฒนาด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่จะเลือกสรรและควบคุมสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาคนทั้งทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

ในขณะนี้เรากำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษใหม่ โลกกำลังเผชิญกับปัญหาอันใหญ่หลวงทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม แต่ขณะเดียวกันได้มีความพยายามในระดับโลกที่จะเผชิญกับการท้าทายเหล่านี้ โดยผ่านการศึกษา เป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาจะเน้นสมรรถภาพพื้นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงทำให้ประชาชนมีความรู้ มีทักษะ ความชำนาญ ใ้รู้จักคุณค่า และมีทัศนคติอันพึงมี เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี สามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ตนเอง ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นและเพื่อมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ (การประชุมระดับโลก เรื่องการศึกษา เพื่อปวงชน, 2533) สำหรับประเทศไทยตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองโดยเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรมสูงขึ้น ตลอดจนมีความรู้และทักษะพื้นฐานเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพ มีสุขนิสัยที่ดี สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีเป้าหมายหลักคือเด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยทั่วกัน (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7, 2533) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาที่สำคัญก็คือการศึกษาระดับประถมศึกษา เพราะเป็นการศึกษาสำหรับมวลชนอย่างแท้จริง หากคุณภาพของการประถมศึกษาค่อยลงไป

ย่อมหมายถึงความค้อยในคุณภาพของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ อันมีผลกระทบโดยตรงต่อความล่าช้าและล่าหลังในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศไทย (พนัส หันนาสินทร์, 2521) แม้ว่าการศึกษาในระดับนี้จะ เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของรัฐก็ตาม กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนก็ควร เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการศึกษา โดยการให้การสนับสนุนและร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนด้วย เพราะการศึกษา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและทุกสถานที่ ดังนั้นความร่วมมือจากผู้ปกครองจึง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2531)

ซึ่งละ เมียด สิมอักษร (2520) ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้ปกครองไว้ดังนี้คือ บ้านหรือผู้ปกครอง เป็นทั้งครูคนแรกและคนสุดท้าย เป็นครูที่สำคัญที่สุดของเด็ก เพราะ เป็นผู้ที่ใกล้ชิดที่สุดของเด็ก ได้คลุกคลีอยู่กับเด็ก เป็นประจำและ เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริง ตลอดจนปัญหาต่างๆ ของเด็ก ดังนั้น เมื่อเด็ก เข้าโรงเรียนแล้ว การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองทางบ้านก็ยังจำเป็น ต้องดำเนินต่อไป ไม่ควรทิ้งให้ เป็นหน้าที่ของครูแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "ในเรื่องการศึกษาของเด็ก ๆ น่าจะเป็นความรับผิดชอบของผู้ปกครอง ยิ่งกว่าจะมอบภาระให้เป็นของโรงเรียนฝ่ายเดียว" (อาทร รัตนคำนวม, 2522)

ครอบครัว เป็นแหล่งการอบรม เบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันที่เตรียมตัวเด็กให้ออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่พ้นไปจากบ้าน ครอบครัวช่วยอบรมเด็กให้รู้จักกฎเกณฑ์ ค่านิยมแบบของความประพฤติและสอนให้เด็กปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2534) แต่เมื่อเด็กมาโรงเรียน บ้านกับโรงเรียน เป็นสิ่งแวดล้อมที่ต่างชนิดกัน ซึ่งเด็กจะต้องปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งสองดังกล่าว ถ้าทั้งบ้านและโรงเรียนต่างก็มีการ เน้นที่คล้ายคลึงกัน คือการ เน้นในเรื่องการจูงใจและการ เรียนรู้ เด็กก็จะประสบความสำเร็จในการ เรียนรู้ แต่ถ้าบ้านและโรงเรียนมีการ เน้นที่แตกต่างกัน เด็กก็จะประสบกับความล้มเหลวในการ เรียนรู้ ดังนั้น การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนของเด็กจึง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า (ชาญชัย อาจิมสมาจาร, 2532)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การศึกษา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและทุกสถานที่ ดังนั้น นอกจากการศึกษาในโรงเรียนแต่ละวันแล้ว เด็กก็ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมที่บ้านด้วย ซึ่งการศึกษาเพิ่มเติมที่บ้านนั้นมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ การให้การศึกษาในเรื่องการเรียนรู้ชีวิตภายในและภายนอกครอบครัว ได้แก่ การพูดคุยสนทนากับผู้ใหญ่ อ่านหนังสือพิมพ์ ดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ ชักถามผู้อื่นเพิ่มเติม เป็นต้น ลักษณะที่สองคือการศึกษาเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาจากโรงเรียน ทั้งในแง่เนื้อหาวิชาและการอบรมซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2531) ในการที่จะให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมที่บ้านนั้น บลูม (Bloom, 1981) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศ (สิ่งแวดล้อม) ภายในบ้านที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไว้ 5 ประการ คือ

1. อุปนิสัยการทำงานของเด็ก (และผู้ปกครอง) มีลักษณะที่สำคัญคือ

1.1 ระดับของโครงสร้าง การมีส่วนร่วมและการตรงต่อเวลาในกิจกรรม ภายในบ้าน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนที่ชัดเจนสำหรับงานและการ เล่น

1.2 การ เน้นในควมมีกฎเกณฑ์ ในการ ใช้เวลาและสถานที่ภายในบ้าน ซึ่งหมายถึงการใช้เวลาสำหรับสมาชิกต่อการรับประทานอาหาร การนอน การ เล่น การทำงานและการศึกษาหรือการอ่าน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องสมดุลกัน

1.3 ลำดับก่อน-หลัง ของการบ้านการอ่านและกิจกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ที่มีก่อนการดูโทรทัศน์และกิจกรรมสันทนาการอื่น ๆ

กิจกรรมประจำวันที่บ้านจะมีผลต่ออุปนิสัยการทำงานที่ดีในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เด็กที่มาจากบ้านที่มีโครงการที่ดีมีหน้าที่รับผิดชอบในบ้านจะเรียนได้ดีกว่าเด็กที่มาจากบ้านที่ปราศจากระเบียบ

2. การแนะแนวและการสนับสนุนทางวิชาการ เด็ก ๆ ทุกคนจะประสบปัญหาในการเรียนบางลักษณะ ถ้าเขาไม่ได้รับความช่วยเหลือ เขาก็อาจยอมแพ้ต่อการเรียน ดังนั้น การแนะแนวที่ทางบ้านจะให้กับเด็กควรมีในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

2.1 การสนับสนุนเด็กในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างค่อ เนื่องคือการยอมรับและยกย่อง ในผลงานที่ดีของเด็ก

2.2 ผู้ปกครองต้องรู้ความสามารถของเด็กในแต่ละวิชาและให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือแก้ปัญหาในการเรียน ซึ่งอาจถึงการดูแลการทำบ้านด้วย

2.3 การจัดสถานที่เงียบสงบ เพื่อการศึกษาของเด็กพร้อมด้วยหนังสือเรียน อุปกรณ์อ้างอิงและอุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ ที่จำเป็น

3. การกระตุ้นให้สำรวจและอภิปรายแนวความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการเรียนรู้อีกมากมายที่เกิดขึ้นภายนอกโรงเรียน ซึ่งบางอย่างก็สัมพันธ์กับการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้ปกครองควรให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว เช่นการเล่น การอ่าน การไปเที่ยวสวนสัตว์ ไปพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น ตลอดจนการไปร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งจะเกิดขึ้นเป็นบางโอกาส

4. การพัฒนาทางภาษา เด็กจะใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยผ่านทาง การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน บ้านเป็นสถานที่ที่เด็กจะใช้เรียนภาษาแม่ และเป็นสถานที่ที่เขามีโอกาสมากที่สุดในการปรับปรุงภาษาของตนเอง บทบาทของครอบครัวในการพัฒนาภาษาของเด็ก ทำได้โดยการแก้ไขและส่งเสริมให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความพอใจและความคาดหวังทางวิชาการ บ้านเป็นสถานที่ที่เด็กจะได้รับแรงจูงใจให้แสวงหาความรู้ เพื่อช่วยให้เขาคำรงชีวิตต่อไปในอนาคตและเด็กแต่ละคนไม่สามารถทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาโดยลำพังได้ จึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรให้ความสนใจในการเรียนของเด็ก และจะต้องตั้งเกณฑ์มาตรฐานในการเรียนของเด็กทั้งในด้านคุณภาพของงานและคะแนนที่เด็กควรจะได้ โดยการติดตามงานและกิจกรรมที่เด็กได้รับมอบหมายให้ทำและให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กไม่สามารถเรียนได้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้แก่เยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักงานการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบนโยบายในการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 89 (2) (สำนักงาน การศึกษากรุงเทพมหานคร, 2528) ปัจจุบันมีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 427 โรงเรียน ซึ่งตั้งกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ 36 เขต จำนวนนักเรียน 243, 679 คน (สำนัก การศึกษากรุงเทพมหานคร, 2534) และคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร ยังไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนั้น แผนพัฒนา การศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530-2534) จึงได้กำหนดเป้าหมายไว้ อย่างชัดเจนว่า 1) อัตราการตกของนักเรียนทุกชั้นลดลงจากร้อยละ 4 ในปีต้นแผน เป็น ร้อยละ 3 ในปีสิ้นแผน 2) อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนทุกชั้นลดลงจากร้อยละ 8.5 ในปีต้นแผน เป็นร้อยละ 6 ในปีสิ้นแผน 3).... (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2531)

สาเหตุที่การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ยังไม่บรรลุตามแผนพัฒนาการศึกษานั้น สาเหตุหนึ่งมาจากครอบครัวดังที่แพรวพิมพ์ ประโชนเทพ (2517) ได้ทำการศึกษาสภาวะ ครอบครัวของนักเรียนในเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุที่นักเรียนซ้ำชั้นเพราะ บิดามารดาไม่สนใจและไม่สนับสนุนการศึกษาเท่าที่ควร ไม่มีผู้คอยแนะนำส่งเสริมการเรียนที่บ้าน และฐานะทางบ้านยากจน นอกจากนี้ กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2529) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลในการจำแนกนักเรียนซ้ำชั้นและ เฉือนชั้น พบว่ามีสาเหตุหนึ่ง มาจากผู้ปกครองคือ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีเวลาให้แก่นักเรียนมาก มีแนวโน้มที่จะได้เลื่อนชั้น มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีเวลาให้แก่นักเรียนน้อย เพราะการที่ผู้ปกครองมีเวลาให้กับ นักเรียนมากจะมีโอกาสช่วยเหลือแนะแนวทางและควบคุมการเรียนของนักเรียนได้มากกว่า จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญหาทางการเรียนของเด็กมีสาเหตุหนึ่ง ที่มาจาก ผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียน ซึ่งเรื่องนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติก็ ได้เห็นความสำคัญและริเริ่มให้มีโครงการผู้ปกครองศึกษา เพื่อช่วยเหลือ การเรียนของนักเรียนขึ้น ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539) โครงการนี้มีลักษณะ เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา เพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงองค์ประกอบอัน เป็นสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน อย่างที่ เชื่อว่าจะส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ซึ่งมี 6 ประการ ดังนี้คือ

1. ลักษณะของภาษา (Language Model) คือ คุณภาพและมาตรฐานของภาษาที่ผู้ปกครองใช้พูด รวมทั้งระดับและมาตรฐานของภาษาที่ผู้ปกครองคาดหวังจะให้เด็กพูด
2. ระดับวิทยาการ (Intellectuality) คือ ความเอาใจใส่ใคร่รู้ในวิทยาการต่าง ๆ และพฤติกรรมของผู้ปกครองที่จะ เป็นการช่วยส่งเสริมปัญญาให้กับเด็ก
3. การแนะแนวทางวิชาการ (Academic Guidance) คือ ความสามารถและโอกาสที่ผู้ปกครองจะสามารถจัดให้หรือช่วยกระตุ้นหรือแนะแนว เด็ก เกี่ยวกับการ เรียนรู้ เชิง วิทยาการ
4. แรงกระตุ้น เพื่อผลสัมฤทธิ์ (Achievement Press) คือ ความมุ่งหวัง และแรงปรารถนาของผู้ปกครอง ความรู้ความเอาใจใส่รวมทั้งการให้รางวัลและทำโทษ เพื่อ กระตุ้นให้เด็ก เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. กิจกรรมภายในบ้าน (Activity in the Home) คือแรงกระตุ้น และกิจกรรมที่ทางบ้านจัดให้ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในโลกกว้าง
6. นิสัยการทำงาน (Work Habit) คือลักษณะของการจัดการภายในบ้านที่ จะมีผลส่งเสริมให้เด็กมีเวลาและสถานที่ที่จะศึกษาได้อย่างเพียงพอ

จุดมุ่งหมายของ โครงการนี้ก็ เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความ เข้าใจ และตระหนักถึง ความสำคัญขององค์ประกอบอัน เป็นสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ของนักเรียน จะได้ทำการปรับปรุงองค์ประกอบอัน เป็นสิ่งแวดล้อมภายใน บ้าน ให้เอื้อต่อการพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

สุทธรม์ จันทน์หอม (Suthan Janhom, 1984) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบในส่วนที่ เป็นสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนและตัวครูนั้นได้รับการพัฒนาอย่าง เป็นระบบติดต่อกันจน เกือบ จะสมบูรณ์แล้ว แต่องค์ประกอบในส่วนที่เป็นสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และ เกี่ยวกับพ่อแม่ เด็กก็มี ความสัมพันธ์อย่างสูงกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของ เด็ก นักการศึกษารุ่นใหม่ควรให้ความ สำคัญต่อองค์ประกอบภายในบ้านซึ่งควรได้รับการปรับปรุง เพื่อ เป็นการ เพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนของเด็กให้สูงขึ้น เพราะในวัยที่เด็กมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วมากนั้น เด็กต้องพัฒนาอยู่ในสภาพแวดล้อมของทางบ้านซึ่งสอดคล้องกับที่ บลูม (Bloom, 1981) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบ้านไว้ว่า "บ้าน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในบ้านจึงมีความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กซึ่งผู้ปกครองบางคนก็ให้การสนับสนุนและดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนอาจต้องได้รับการย้ำเตือนจากทางโรงเรียน เป็นครั้งคราว" ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพของการส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้ปกครองของนักเรียนที่บ้าน โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน ตามแนวคิดของบลูมดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองตามโครงการผู้ปกครองศึกษา เพื่อช่วยเหลือการเรียนของนักเรียนซึ่งจะมีขึ้นในแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539) ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมการใช้ภาษาการส่งเสริมการแนะแนวทางวิชาการ การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน การส่งเสริมให้สำรวจ และอภิปรายแนวความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน และผู้ปกครองร้อยละ 25 ของนักเรียน คิดเป็น 120 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด 600 คน
2. การศึกษาสภาพการส่งเสริมของผู้ปกครองทางด้านการเรียนของนักเรียนแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ
 - 2.1 การส่งเสริมการใช้ภาษา
 - 2.2 การส่งเสริมการแนะแนวทางวิชาการ
 - 2.3 การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน
 - 2.4 การส่งเสริมให้สำรวจและอภิปรายแนวความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ

ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1981) ในเรื่องอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางบ้านต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก (The effect of the environment on children's school achievement) ซึ่งไม่คำนึงถึงภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่การศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และเชื้อชาติของผู้ปกครอง แต่เป็นเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การตอบแบบสอบถามของนักเรียน ถือว่าเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีอายุ 12 ปี โดยประมาณ จะมีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 4 ของเพียเจต์คือ ขั้นปฏิบัติการคิดโดยใช้นามธรรม (อายุ 11-15 ปี) สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และสามารถสรุปข้อมูลจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ (สิรินันท์ คำรงผล, 2524)

2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครอง ถือว่าเป็นความจริงที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความ

ผู้ปกครอง หมายถึง ปิตามารดา ญาติหรือบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดู อุปการะ ดูแลด้านการศึกษาและอยู่บ้านเดียวกับนักเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

การส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การกระตุ้น ชักจูงหรือแนะแนวทาง เพื่อให้เด็กสนใจที่จะทบทวนบทเรียนและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมการใช้ภาษาการแนะแนวทางวิชาการ การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน การส่งเสริมให้สำรวจและอภิปรายแนวความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

การส่งเสริมการใช้ภาษา หมายถึง การให้ความสำคัญต่อการใช้ภาษาการแก้ไข เมื่อใช้ภาษาผิด การส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือการฟังการพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ทักษะการอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้

การแนะแนวทางวิชาการ หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมทางการ เรียนและรู้ความสามารถในแต่ละวิชาของนักเรียน การแนะนำและให้ความช่วยเหลือจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้แก่ นักเรียน การให้รางวัลและคำชมเชย เมื่อนักเรียนมีผลการ เรียนดีขึ้นหรือทำงาน เป็นผลสำเร็จ

การส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน หมายถึง การให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในงานบ้าน การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบในการทำงาน การใช้ เวลาและสถานที่ภายในบ้าน ทำกิจกรรมอย่าง เหมาะสมและการ เน้นให้เด็ก เห็นความสำคัญของกิจกรรมทางการศึกษากับ กิจกรรมทางสันตนาการ

การส่งเสริมให้สำรวจและอภิปรายแนวความคิดและ เหตุการณ์ต่าง ๆ หมายถึง การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับสมาชิกในครอบครัว การฝึกให้เด็กได้คิด ตัดสินใจในสิ่งที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว การไปทัศนศึกษาและร่วม กิจกรรมทางวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัยจากเอกสารหนังสือ วารสาร บทความ สถิติทางการศึกษาและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องคือครูผู้สอน และผู้ปกครองถึงแนวทางการส่งเสริมการ เรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

2. ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 คน และผู้ปกครองร้อยละ 25 ของนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากร คิดเป็น 120 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 600 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อเขตมาร้อยละ 25 ของทั้งหมด 36 เขต ได้ 9 เขต แล้วสุ่มตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนในแต่ละเขตทั้ง 9 เขต มาร้อยละ 25 ของโรงเรียนทั้งหมด 96 โรงเรียน ได้โรงเรียน 24 โรงเรียน ซึ่งใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบ

แบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และแต่ละโรงเรียนสุ่มตัวอย่างนักเรียนมาโรงเรียนละ 20 คน รวม 480 คน แล้วสุ่มตัวอย่างผู้ปกครองมาโรงเรียนละ 5 คน จากนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรรวม 120 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 600 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple random sampling) (ประกอบ กระณสุต, 2529)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่ง เป็น 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบตรวจรายการ (Check list) และแบบ เติมคำ (Completing) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้ปกครองจัดให้นักเรียนและมีผลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบ เติมคำ เกี่ยวกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่นักเรียนได้ทำนอกเหนือไปจากการตอบในแบบสอบถามตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะที่นักเรียนเห็นว่า ผู้ปกครองควรจะให้เพิ่มเติม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองของนักเรียน แบ่ง เป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ปกครองและเหตุผลที่ปฏิบัติ ซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ชุดที่ 3 แบบสำรวจสภาพภายในบ้าน เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ชั้นวางหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ จำนวนและชนิดของหนังสือที่มีอยู่ในบ้าน มุมสงบที่เด็กจะนั่งทำการบ้านและทบทวนความรู้

4. นำเครื่องมือทั้ง 3 ชุด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน 20 คน ผู้ปกครอง 5 คน ของโรงเรียนวัดใหม่ทิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ก่อนนำไปใช้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแบบสำรวจสภาพภายในบ้านนำมาวิเคราะห์ โดยการจัดหมวดหมู่ตามความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายและ เสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับจากผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน